

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **5 września 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera (spr.) SSA Roman Skrzypek
	Protokolant	sekr. sądowy Anna Kuźniar

po rozpoznaniu w dniu **5 września 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku **W. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wysokość emerytury i zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od wyroku **Sądu Okręgowego w Przemyślu**

z dnia **25 kwietnia 2012 r.** sygn. akt **III U 1338/11**

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzające go decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 8 listopada 2011 r. oraz z dnia 10 listopada 2011 roku i przekazuje sprawę temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania .

Sygn. akt III AUa 640/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 listopada 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. dokonał rozliczenia emerytury wnioskodawcy W. S. za okres od listopada 2009 r. do grudnia 2009 r. i zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego w tym czasie świadczenia w wysokości 3.247,02 zł. Wyjaśnił, iż osiągnięty przez wnioskodawcę przychód przekroczył kwotę graniczną ustaloną dla tego okresu, i uzasadniał zawieszenie łącznej kwoty świadczenia za ten okres na kwotę 4.181,20 zł, w związku z czym wymienione świadczenie podlegało zmniejszeniu na łączną kwotę 934,18 zł. W podstawie prawnej rozstrzygnięcia organ rentowy powołał art. 103 – 105 art. 138-140 oraz 141 ust. 1-3 oraz art. 142-144 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22.07.1992 r. w sprawie szczegółowych zasad

zawieszania i zmniejszania emerytury i renty (Dz.U. 58, poz. 290 z późn. zm.) oraz ustawę z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. nr 137, poz.887 z późn. zm.).

Kolejną decyzją z dnia 10 listopada 2011 r. powołując się na tożsame co powołane w decyzji z dnia 8 listopada 2012 r. przepisy, organ rentowy rozliczył emeryturę wnioskodawcy za okres od stycznia do grudnia 2010 r. i zobowiązał go do zwrotu nienależnie pobranego w tym czasie świadczenia w wysokości 20.319,66 zł., zaznaczając w jej treści, że osiągnięty przez niego w tym okresie przychód wyniósł 61.118,08 zł. i przekroczył wyższą kwotę graniczną ustaloną dla tego roku na poziomie 50.316,10 zł o kwotę 10.801,98 zł, co uzasadniało zawieszenie łącznej kwoty świadczenia za ten rok na kwotę 26.140,54 zł.

Powyższe decyzje zaskarżył odwołaniem W. S. podnosząc, iż naruszają jego prawa. W uzasadnieniu naprowadził, że wykazana nadpłata jest skutkiem błędu pracownika organu rentowego, bowiem do wniosku o wypłatę należnego świadczenia dołączył on wszystkie wymagane przez ZUS dokumenty. Zaakcentował, nadto że wysokość świadczenia oraz kwota jego zmniejszenia w związku z uzyskiwanym przez niego dochodem została obliczona przez organ rentowy bez jego udziału.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie z tych samych przyczyn, które stanowiły podstawę wydanej decyzji. W uzasadnieniu wyjaśnił, iż wnioskodawca składając wniosek o podjęcie wypłaty emerytury w zmniejszonej wysokości w związku z kontynuowaniem zatrudnienia, nie poinformował organu rentowego, że osiąga również przychody z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Przemyślu wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Sąd ten ustalił, iż decyzją z dnia 25 czerwca 2008 r. W. S. uzyskał prawo do emerytury począwszy od 1 czerwca 2008 r. Z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy wypłata tego świadczenia została zawieszona. 27 stycznia 2009 r. W. S. złożył w ZUS oświadczenie o uzyskiwaniu przychodu z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy i pozarolniczej działalności gospodarczej wraz z deklaracją, że nie zamierza on osiągać przychodu w wysokości powodującej zmniejszenie lub zawieszenie wypłaty przyznanej emerytury. 10 listopada 2009 r. wnioskodawca ponownie złożył oświadczenie o osiągnięciu przychodu z tytułu stosunku pracy, nie deklarując iż osiada przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej. W załączeniu przedłożył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za rok 2008 wydane przez Wojewódzki Szpital w P.. 27 stycznia 2009 r. przedłożył w ZUS zaświadczenie o zatrudnieniu i wysokości osiągniętego z tego tytułu wynagrodzenia za rok 2009. Decyzją z dnia 19 listopada 2009 r. organ rentowy podjął wypłatę na rzecz wnioskodawcy przyznanego mu świadczenia, zmniejszając jego wysokość o kwotę maksymalnego zmniejszenia z tytułu osiągnięcia przychodu z zatrudnienia na podstawie umowy o pracę tj. o kwotę 467,09 zł. Na podstawie kolejnej decyzji wypłatę tego świadczenia w maksymalnie zmniejszonej wysokości ZUS kontynuował w roku 2010. Powyższe decyzje zawierały pouczenie dotyczące zasad zawieszania i zmniejszania świadczeń emerytalno – rentowych. Sąd Okręgowy ustalił nadto, że W. S. począwszy od 15 grudnia 1999 r. jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Szpitalu Wojewódzkim im. (...) w P.. Jego przychód z tego tytułu w miesiącach listopad i grudzień 2009 r. wyniósł 6.489,98 zł, zaś za rok 2010 r. wyniósł 38.466,88 zł. Sąd ustalił również, że W. S. od 17 marca 2008 r. prowadzi działalność gospodarczą i z tego tytułu jest zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego. W zeznaniu podatkowym za rok 2010 wykazał on, że jego przychód z tytułu działalności gospodarczej wyniósł 1.098,14 zł, a po odliczeniu kosztów uzyskania przychodu poniósł stratę w wysokości 208,79 zł. Podobnie w roku 2009 r. w którym strata wyniosła 122,12 zł. Ustalił także, iż odwołujący w okresie objętym decyzjami nie deklarował podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Na żądanie Sądu organ rentowy sporządził warianty rozliczenia wypłaconej wnioskodawcy emerytury i osiągniętych w okresie objętym decyzją przychodów, przyjmując jako podstawę przychodu wnioskodawcy z tytułu działalności gospodarczej przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w rozumieniu art. 18 ust 8 ustawy systemowej. Najkorzystniejszy dla wnioskodawcy okazał się wariant rozliczenia miesięcznego za rok 2009 z dobrowolną wpłatą na FUS w wysokości 1.858,48 zł, zaś za rok 2010 wariant rozliczenia rocznego z dobrowolną wpłatą na rzecz FUS w wysokości 8.857,98 zł.

Dokonując oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy przywołał brzmienie art. 104 ust. 1 i 7 jak również art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a dalej stwierdził, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż łączny przychód wnioskodawcy z tytułu umowy o pracę jak również prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w roku 2009 r. wyniósł 10.321,58 zł i przekroczył wyższą kwotę graniczną ustaloną dla tego okresu tj. kwotę 5.054,10 zł, o kwotę 2.267,48 zł, a tym samym świadczenie winno być zmniejszone o 4.181,20 zł. W tym zatem okresie świadczenie podlegało zmniejszeniu na kwotę 934,18 zł. Z kolei z racji tego, że przychód wnioskodawcy w roku 2010 r. ustalony na poziomie 61.118,08 zł przekroczył wyższą kwotę graniczną dla tego okresu tj. kwotę 50.316,10 zł. o kwotę 10.801,98 zł., świadczenie wnioskodawcy powinno być zawieszona na kwotę 26.104,54 zł, i w tym okresie podlegało zmniejszeniu na kwotę 5.820,88 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego pobrane w spornym okresie przez W. S. nienależnie świadczenie wynosi 20.319,66 zł. W konsekwencji powyższego stwierdził, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, że wnioskodawca pobrał nienależne świadczenie i jest on zobowiązany do jego zwrotu w pełnej wysokości na podstawie art. 138 ustawy emerytalno – rentowej.

Jako podstawę prawną wydanego rozstrzygnięcia wskazał powołane przepisy oraz art. 477¹⁴ §1 kpc.

W wywiezionej od powyższego orzeczenia apelacji W. S. zarzucił sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a to przez przyjęcie, że powodem weryfikacji wcześniej podjętej przez pozwanego decyzji była nowa okoliczność a to prowadzenie przez niego działalności gospodarczej, w sytuacji gdy już wcześniej powiadomił on Zakład o tym fakcie, jak i o poniesionej z tego tytułu stracie w okresie objętym decyzjami. W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości oraz poprzedzających go decyzji z dnia 8 i 11 listopada 2011 r. przez ustalenie, iż nie jest on zobowiązany do zwrotu kwot wypłaconych w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami tytułem wypłaconej części emerytury, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie ustalił i zważył co następuje :

Apelacja W. S. jest zasadna, o ile skutkuje uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzających go decyzji organu rentowego z dnia 8 listopada 2011 r. i 10 listopada 2011 r. i przekazanie sprawy temu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

W rozpoznawanej sprawie przedmiotem postępowania jest rozliczenie pobranego przez wnioskodawcę świadczenia emerytalnego za okres od listopada 2009 r. do grudnia 2009 r. i za rok 2010 oraz zwrot nienależnie pobranego przez niego świadczenia w tym okresie w związku z przekroczeniem granicznej kwoty przychodu. Przypomnieć należy, że bezspornym w sprawie pozostawało, że W. S. decyzją z dnia 25 czerwca 2008 r. uzyskał prawo do emerytury począwszy od dnia 1 czerwca 2008 r., przy czym wypłata tego świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuowanie przez niego zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy.

Rozstrzygając w przedmiotowej sprawie mieć na uwadze należy, iż 27 stycznia 2009 r. wnioskodawca zwrócił się do organu rentowego o udzielenie informacji o trybie postępowania w celu podjęcia wypłaty dotychczas zawieszona świadczenia, zaznaczając dalej, iż od kwietnia 2008 r. prowadzi działalność gospodarczą, która w roku 2008 nie przyniosła dochodu. Jednocześnie złożył oświadczenie, iż uzyskuje przychód zarówno z tytułu pracy wykonywanej w ramach stosunku pracy oraz pozarolniczej działalności gospodarczej, zaznaczając, iż jego zamiarem jest osiągnięcie przychodu w wysokości nie powodującej zawieszenia lub zmniejszenia świadczenia (k. 52-53). 10 listopada 2009 r. J. S. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o podjęcie wypłaty emerytury w zmniejszonej wysokości przedkładając w załączeniu oświadczenie o osiągnięciu przychodu w treści którego zazначzył, iż osiąga przychód z tytułu pracy w ramach stosunku pracy, a dalej że jego zamiarem jest osiągnięcie przychodu w wysokości powodującej zmniejszenie świadczenia. Przedłożył również na druku Rp-7 zaświadczenie o zatrudnieniu i uzyskanym wynagrodzeniu za rok 2008 wystawionym przez Wojewódzki Szpital w P. jak również wystawione przez tego pracodawcę zaświadczenie o

dalszym jego zatrudnieniu w pełnym wymiarze czasu pracy. 27 stycznia 2010 r. w uzupełnieniu powyższego wniosku W. S. przedłożył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za rok 2009 r. W jego rozpoznaniu decyzją z dnia 1 lutego 2010 r. organ rentowy w pierwszej kolejności przeliczył emeryturę wnioskodawcy przy uwzględnieniu nowego okresu składkowego, a dalej wezwał go do przedłożenia wysokości przychodów uzyskanych w okresie od 1 listopada 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. z tytułu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych ze wszystkich zakładów pracy. W odpowiedzi na wezwanie wnioskodawca przedstawił zaświadczenie o zatrudnieniu wraz z żadaną informacją o zarobkach, wnosząc o kontynuowanie wypłaty emerytury w zmniejszonej wysokości. Kolejną decyzją z dnia 5 marca 2010 r. ZUS dokonał rozliczenia emerytury wnioskodawcy w związku z osiągniętym przychodem w roku 2009 r. (w okresie od listopada do grudnia 2009 r.) stwierdzając, iż osiągnięty przez odwołującego przychód uzasadnia zmniejszenie łącznej kwoty świadczenia w oznaczonym okresie o kwotę 934,18 zł. W decyzji tej organ rentowy stwierdził nadto, iż świadczenie to zostało wypłacone wnioskodawcy w prawidłowej wysokości. Wnioskiem z dnia 22 czerwca 2010 r. W. S. wystąpił o kontynuowanie wypłaty emerytury w zmniejszonej wysokości, informując jednocześnie, iż uzyskiwane przez niego wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia w Szpitalu Wojewódzkim w P. pozostaje od grudnia 2009 r. niezmiennie. W jego rozpoznaniu decyzją z dnia 24 czerwca 2010 r. organ rentowy ponownie przeliczył jego emeryturę z uwzględnieniem waloryzacji, zaznaczając, iż świadczenie zmniejsza się o kwotę maksymalnego zmniejszenia z powodu osiągnięcia przychodu powyżej 70 % przeciętnego wynagrodzenia.

Pismem z dnia 21 czerwca 2011 r. organ rentowy zwrócił się do wnioskodawcy o nadesłanie oświadczenia o wysokości dodatkowego przychodu z tytułu działalności gospodarczej stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne uzyskanego w 2010 r. W rezultacie wszczętego postępowania wyjaśniającego w tym przedmiocie organ rentowy 27 września 2011 r. dokonał rozliczenia emerytury wnioskodawcy w związku z uzyskanym przychodem w roku 2010 oraz za listopad i grudzień 2009 r. a dalej decyzją z dnia 12 października 2011 r. wstrzymał wypłatę emerytury na rzecz wnioskodawcy. Kolejno zaś zaskarżonymi decyzjami z 8 i 10 listopada 2011 r. rozliczył emeryturę wnioskodawcy za okres listopada i grudnia 2009 r. oraz za rok 2010. Zauważyć w tym miejscu należy, że weryfikowane w niniejszym postępowaniu decyzje dotyczą okresów które były już przedmiotem rozpoznania przez organ rentowy, a to w powołanych wyżej decyzjach. Przesłankami zaś ponownej oceny uprawnień ubezpieczeniowych, w świetle treści art. 114 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS mogą być wyłącznie "nowe dowody" i "ujawnione okoliczności" istniejące przed wydaniem decyzji i mające wpływ na ustalenie prawa do świadczeń lub na ich wysokość. Wydając zaskarżone decyzje organ rentowy nie przesądził zaś, czy takie przesłanki w sprawie wystąpiły. Ta okoliczność czyni koniecznym uchylene zaskarżonych decyzji, jak również rozstrzygnięcia Sądu I Instancji, który tej istotnej w sprawie okoliczności nie dostrzegł. Zabrakło zatem w sprawie na etapie postępowania administracyjnego przesądzenia o możliwości wznowienia postępowania w przedmiocie rozliczenia świadczenia wnioskodawcy za rok 2010 jak i dwa ostatnie miesiące roku 2009. Co prawda w skierowanym do Sądu Okręgowego piśmie z dnia 27 lutego 2012 r. organ rentowy wyjaśnił, iż art. 114 ust. 1 ma w sprawie zastosowanie, bowiem przychód z działalności gospodarczej prowadzonej przez wnioskodawcę był dla organu rentowego nową okolicznością, to jednak w świetle dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych takie stwierdzenie budzi poważne wątpliwości. Z akt rentowych wynika bowiem, iż ZUS już w styczniu 2009 r. dysponował informacją o prowadzeniu przez wnioskodawcę działalności gospodarczej, jak również o uzyskiwaniu przez niego z tego tytułu przychodu, którą to informację W. S. zawarł w treści złożonego na druku Rw-73 oświadczenia. W tym miejscu zauważyć należy, iż budzi wątpliwość tutejszego Sądu prawidłowość przekazanej przez organ rentowy wnioskodawcy informacji o konieczności poinformowania Zakładu o osiąganym przychodzie z tytułu działalności gospodarczej. Zwrócić uwagę należy, że oświadczenie o osiągnięciu przychodu zawarte na wspomnianym formularzu Rw-73 obejmuje pozycję : przychód uzyskiwany z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, wykonywane której podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Z okoliczności zaś sprawy wynika, że wnioskodawca, który w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami podlegał ubezpieczeniu z tytułu pracowniczego zatrudnienia, z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej podlegał jedynie ubezpieczeniu zdrowotnemu, a nie obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu. W świetle tak sformułowanego zapisu kontrowersyjna jest również treść wezwania skierowanego przez Zakład do wnioskodawcy w dniu 2 lutego 2010 r. (k.111 akt rentowych).

Powyższe okoliczności przesądziły o konieczności uchylecia zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji, który nie odniósł się do podnoszonej przez wnioskodawcę w pismach procesowych kwestii powiadomienia organu rentowego o prowadzonej działalności gospodarczej, jak i poprzedzających to orzeczenie weryfikowanych decyzjach organu rentowego.

Mając na uwadze powyższe wywody rzeczą organu rentowego będzie więc w ponownym postępowaniu w pierwszej kolejności przesądzenie o istnieniu przesłanek z art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS do wznowienia postępowania, a dopiero po pozytywnym przesądzeniu tej kwestii, wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia, które w sytuacji zaskarżenia przez ubezpieczonego poddane zostanie sądowej weryfikacji.

Orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 477^{14a}kpc

Zarządzenie :

(...)

2/(...)